

Şehirlerin hafızası tartışıldı

Samsun'da 'Şehirlerin Hafızası ve Kent Müzeciliği' konferansında konuşan OMÜ Öğretim Üyesi Doç. Dr. Yılmaz, doğal ve kültürel alanların korunmasını istedi

On dokuz Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, şehirlerin hafızası ve kent müzeciliğinin, geçmişten ders çıkarmak ve yaşanan olayları anlayabilmek için son derece önemli olduğunu söyledi.

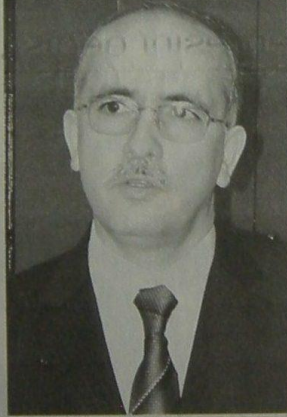
Samsun Aydınlar Ocağı Genel Merkezi tarafından ocak toplantı salonunda düzenlenen "Şehirlerin Hafızası ve Kent Müzeciliği" konulu konferansta konuşan Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, slayt gösterisi eşliğinde gerçekleştirdiği sunumunda, doğal ve kültürel alanların korunması gerektiğine dikkat çekti.

Geçmişten ders çıkarmak için tarihi eser, belge ve bilgilerin çok önemli olduğuna işaret eden Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, "ABD'nin geçmişi itibarıyla tarihi eserleri yok ama müzeleri tarihi eserlerle

dolu. İlk müze Fransa'da 1847'de açılmış. Türk tarihinde müzecilik Padişah Abdülmecit tarafından 1845'te başlatılmış. Bugün 150 müzemiz var. Dünyada değer bulan ne varsa paranın olduğu yere kaçıyor. Eserlerimize sahip çıkmalıyız" dedi.

Dünyada doğal ve kültürel alanlarda korumacılık yapıldığına değinerek, "Doğal çevreler korunmalı. Şehirleştikçe doğal çevreden nasıl istifade edeceğimizi unutuyoruz. Milli parklar oluşturulmalı. Aksi halde ekolojik çeşitliliği kaybedeceğiz. Milli park-

lar, gezmenin dışında bilimsel çalışmalar yapmak için de önemli ve gereklidir" diyen Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, "Pamukkale kirlenirken, dünyadaki milli parklara adım atılmıyor. Doğal güzelliklerimiz yağmalardan korunmalı. Kültürel alanda, kent müzeciliğine en güzel örnek İstanbul'un işgali sırasında olmuştur. Padişah Yavuz Sultan

Selim tarafından İstanbul'a getirilen kutsal emanetler, İstanbul işgal edildiğinde Konya'ya götürülmüştür. Sonra tekrar geri getirilmiştir. Fatih Sultan Mehmet Han'ın ünlü resmi gibi bazı eserlerimiz yurt dışına kaçırılmıştır. Kaçırılmış olsa bile eğer Fatih Han'ın resmi olmasaydı kim bilir dünyaya hangi yüzle tanıtılırdı? Müzecilik gibi, şehirler de kendi eserlerini koruyarak kimliğini muhafaza eder. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Edirne'nin bizde kalmasının

nedeni Selimiye Camii'dir. Osmanlı öyle bir devletti ki, kuşlar için kuş evleri bile yapmıştı. Bunun örneklerini bugün göremeseydik, Osmanlı'nın bütün canlılara verdiği önemi anlayamazdık. Mimar Sinan dehası okumakla anlaşılır. O'nun büyüklüğünü eserleriyle idrak edebiliyoruz" diye konuştu.

'Dünya, Safranbolu evlerine hayran'

Safranbolu evlerine dünyanın hayran

olduğunu ve Safranbolu'nun tamamının 1960'ta alınan kararla koruma altına alındığını hatırlatan Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, şunları söyledi:

"Safranbolu evleri UNESCO'nun 'Dünya Mirası' listesindedir. Bu evlerimizde Türk milletinin Osmanlı döneminde geniş mekan anlayışını görüyoruz. Bugün ise evimizde esaret içindeyiz. Evin içerisini eşyalarla doldurup duruyor. Sabit eşya nedeniyle yaşadığımız alanı daraltıyoruz. Japonlar'a 70 metrekare yetiyor. Eşyalardan dolayı bize 100 metrekare yetmiyor. Kapalı Çarşı geleneği İslam dünyasından çıktı. Biz Avrupa'yı kopya ettiğimizi sanıp Ak Merkez'i, Galeria'yı açtık. Yapılardan bir milletin büyüklüğünü, fikirlerin derinliğini görebiliyoruz. Adnan Menderes'i neden astılar? 'Amma geniş yol yaptı. Milletten parasını harcıyor' dediler. O dönemde koskoca yolda 2 araç gidiyor. Peki, bugün o yollar yetiyor mu? Hayır. Menderes'i asanları ve eleştirenleri anlamak için de bugün Menderes'in yolu açtığı dönemdeki halini bilmek gerek."

Türkiye'de torna-tezgah görmeyen insanların makine mühendisi olduğunu, bu bakımdan, tarımdan sanayiye, tarihten bilime gelişmiş ülkelerde olduğu gibi her alanda müzeciliği geliştirmek gerektiğini ifade eden Doç. Dr. Yılmaz, ne kadar modernleşilirse modernleşilsin geçmişin şehirlere kimlik kazandırdığını kaydetti. Yılmaz, yaşanan felaketlerin de belgelenecek, buna göre önlem alınması gerektiğini, böylece şehirciliğin gelişeceğini sözlerine ekledi. (İHA)

ŞEHİRLERİN HAFIZASI VE KENT MÜZECİLİĞİ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ) Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Doç Dr. Cevdet Yılmaz, şehirleşmenin, şehirli olmaktan geçtiğini söyledi.

Samsun Aydınlar Ocağı'nın Yerel Gündem 21 Konferans Salonu'nda düzenlediği "Şehirlerin Hafızası ve Kent Müzeciliği" konulu konferansa Samsun Vali Yardımcıları Mustafa İnceç, Aydınlar Ocağı Başkanı Kerami Gürbüz, OMÜ Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Doç Dr. Cevdet Yılmaz, bazı öğretim üyeleri ve vatandaşlar katıldı.

Konferansa konuşmacı olarak katılan OMÜ Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, iki türlü çevre olduğunu ifade ederek, "Bunlardan birincisi insanın dışındaki hava, su, toprak, bitki örtüsü gibi unsurlardan oluşan fizikî, yani doğal çevre, diğeri ise insanın müdahalesi ile oluşmuş beşerî çevredir. Doğal çevre, sağlıklı bir insan varlığı için çok önemlidir ve özenle korunmalıdır. Beşerî çevre ise tüm olumlu ve olumsuz yönleri ile bütünüyle insanın kendi eseridir. Yeryüzünde insanın meydana getirdiği ve yine insanın en çok değişikliğe uğrattığı yerlerin başında şehirler gelmektedir" dedi.

Şehirleşmenin, şehirli olmaktan geçtiğine dikkat çeken Doç. Dr. Yılmaz, sözlerine şöyle devam etti:

-ti- "Şehirleşme, kişinin geride bıraktığı kırsal kesimin yaşam tarzını terk etmesi, yeni geldiği yer olan kentin yaşam tarzını benimsemesidir. Şehirli olmak, organize edilmiş sosyal hayatın içinde bulunmak ve o organizasyonu bozmayacak veya aksatmayacak şekilde onun bünyesinde yer almaya bağlıdır. Kısaca şehirleşme, köylülüğü bırakmak, organize edilmiş sosyal hayata geçmek verilen tüm değerlere sahip olmaktır"

Türkiye nüfusunun hızla şehirleşmekte olduğuna ve kırdan kente göçün bütün hızıyla devam ettiğine işaret eden OMÜ Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Doç Dr. Cevdet Yılmaz, "Kırda geleneksel değerlere bağlı olarak yaşayan vatandaşlarımız şehirlere geldiklerinde kültürel şok yaşamakta, gerçekte nereye ait olduğunu bilememektedirler. Bütün bunların doğal bir sonucu olarak, tüm gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi bizim ülkemizde de şehir kültürüne katılmayı sağlayacak kent müzeleri gibi kurumların eksikliği ve şehirsiz mekanların yetersizliği gibi nedenlerle vatandaşlarımız bir intibak sorunu yaşamaktadır. Bu intibaksızlık, diğeri bir deyişle kırdan şehre göç eden kişilerin şehre uyum sağlayamamaları kültür şokunu, kültürel kutuplaşmayı, kültürel gecikme ve kültürel çatışmaları beraberinde getirmekte, gecekondular ve yoksulluk kültürü gibi, kültürel kimliksizliğin de oluşmasına sebep olmaktadır. Tüm bunlar yaşanan şehre yabancılaşmayı körüklemekte, alkol ve uyuşturucu bağımlılığını arttırmakta, fuhşun yaygınlaşmasına, adi veya profesyonel suç ve suçlu oranlarının yükselmesine, intiharların, ruh ve sinir hastalıklarının çoğalmasına sebep olarak, medeniyet merkezleri olması beklenen şehirlerimizin bir kaos ortamına sürüklenmesine yol açmaktadır" diye konuştu.

"KENT MÜZELERİNİN ÖNEMİ VE ORTAYA ÇIKIŞLARI"

Doç. Dr. Yılmaz, günümüz dünyasında, geçmiştekilerin neler bıraktıklarını öğrenmeye duyulan istek kütüphaneleri ve müzeleri, yeni buluşlara duyulan arzu ve talepler araştırma enstitülerini, bilincin kuvvetine duyulan inanç basın ve iletişim ağlarını, sanata verilen değer galerileri, güzelliğe duyulan sevgi park ve bahçelerin oluşturulmasını sağladığını kaydetti. Yılmaz, "Tüm bunların meydana getirilmesinde, bu yolla bugünkü ve gelecek nesillerin hayata hazırlanmasında gerek kamunun kendisi, gerekse kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler çeşitli proje ve organizasyonlarla önemli görevler üstlenmişlerdir. İşte bu kurum ve kuruluşlardan biri de kent müzeleridir" şeklinde konuştu.

Kent müzelerinin kuruluş amacı, geçmişte çevresinde oluşmuş uygarlıklardan kendi payına düşen mirası ve üzerinde yer aldıkları mekânın sahip olduğu kültürel birikimleri, modern müzecilik anlayışıyla, teknolojinin imkanlarından da yararlanarak, bugünkü kuşaklara taşıyabilmek olduğunu ifade eden OMÜ Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Doç Dr. Cevdet Yılmaz, sözlerini şöyle tamamladı:

"Başka bir ifade ile kent müzeleri, şehri ve o şehrin sakinlerini bilinçlendirmek, onların geçmişi ve geleceği kavramalarına yardımcı olmak, o şehir halkını ve dışarıdan gelen ziyaretçilerin bilgisini arttırmak, gibi hedefleri olan kuruluşlardır. Kısaca kent müzeleri şehrin kimliğidir, geçmişidir ve geleceğidir. Kişilerin o şehre ait oldukları hissini güçlendiren, oraya uyum sağlamasını kolaylaştıran, geçmişe ait hikayelerin paylaşıldığı, geleceğe ait umutların yeşerdiği mekanlardır"

Samsun'da "Şehirlerin Hafızası ve Kent Müzeciliği" Konferansı

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, şehirlerin hafızası ve kent müzeciliğinin, geçmişten ders çıkarmak ve yaşanan olayları anlayabilmek için son derece önemli olduğunu söyledi. Samsun Aydınlar Ocağı Genel Merkezi tarafından ocak toplantı salonunda düzenlenen "Şehirlerin Hafızası ve Kent Müzeciliği" konulu konferansta konuşan Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, slayt gösterisi eşliğinde gerçekleştirdiği sunumunda, doğal ve kültürel alanların korunması gerektiğine dikkat çekti. Geçmişten ders çıkarmak için tarihi eser, belge ve bilgilerin çok önemli olduğuna işaret eden Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, "ABD'nin geçmişi itibarıyla tarihi eserleri yok ama müzeleri tarihi eserlerle dolu. İlk müze Fransa'da 1847'de açılmış. Türk tarihinde müzecilik Padişah Abdülmecit tarafından 1845'te başlatılmış. Bugün 150 müzemiz var. Dünyada değer bulan ne varsa paranın olduğu yere kaçıyor. Eserlerimize sahip çıkmalıyız" dedi.

Dünyada doğal ve kültürel alanlarda korumacılık yapıldığına değinerek, "Doğal çevreler korunmalı. Şehirleştikçe doğal çevreden nasıl istifade edeceğimizi unutuyoruz. Milli parklar oluşturulmalı. Aksi halde ekolojik çeşitliliği kaybedeceğiz. Milli parklar, gezmenin dışında bilimsel çalışmalar yapmak için de önemli ve gereklidir" diyen Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, "Pamukkale kirletilirken, dünyadaki milli parklara adım atılmıyor. Doğal güzelliklerimiz yağmalardan korunmalı. Kültürel alanda, kent müzeciliğine en güzel örnek İstanbul'un işgali sırasında olmuştur. Padişah Yavuz Sultan Selim tarafından İstanbul'a getirilen kutsal emanetler, İstanbul işgal edildiğinde Konya'ya götürülmüştür. Sonra tekrar geri getirilmiştir. Fatih Sultan Mehmet Han'ın ünlü resmi gibi bazı eserlerimiz yurt dışına kaçırılmıştır. Kaçırılmış olsa bile eğer Fatih Han'ın resmi olmasaydı kim bilir dünyaya hangi yüzle tanıtılırdı? Müzecilik gibi, şehirler de kendi eserlerini koruyarak kimliğini muhafaza eder. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Edirne'nin bizde kalmasının nedeni Selimiye Camii'dir. Osmanlı öyle bir devletti ki, kuşlar için kuş evleri bile yapmıştı. Bunun örneklerini bugün göremeseydik, Osmanlı'nın bütün canlılara verdiği önemi anlayamazdık. Mimar Sinan dehası okumakla anlaşılır. O'nun büyüklüğünü eserleriyle idrak edebiliyoruz" diye konuştu.

"DÜNYA, SAFRANBOLU EVLERİNE HAYRAN"

Safranbolu evlerine dünyanın hayran olduğunu ve Safranbolu'nun tamamının 1960'ta alınan kararla koruma altına alındığını hatırlatan Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, şunları söyledi: "Safranbolu evleri UNESCO'nun 'Dünya Mirası' listesinde. Bu evlerimizde Türk milletinin Osmanlı döneminde geniş mekan anlayışını görüyoruz. Bugün ise evimizde esaret içindeyiz. Evin içerisini eşyalarla doldurup duruyor. Sabit eşya nedeniyle yaşadığımız alanı daraltıyoruz. Japonlar'a 70 metrekare yetiyor. Eşyalardan dolayı bize 100 metrekare yetmiyor. Kapalı Çarşı geleneği İslam dünyasından çıktı. Biz Avrupa'yı kopya ettiğimizi sanıp Ak Merkez'i, Galeria'yı açtık. Yapılardan bir milletin büyüklüğünü, fikirlerin derinliğini görebiliyoruz. Adnan Menderes'i neden astılar? 'Amm geniş yol yaptı. Millet parasını harcıyor' dediler. O dönemde koskoca yolda 2 araç gidiyor. Peki, bugün o yollar yetiyor mu? Hayır. Menderes'i asanları ve eleştirenleri anlamak için de bugün Menderes'in yolu açtığı dönemdeki halini bilmek gerek." Türkiye'de torna-tezgah görmeyen insanların makine mühendisi olduğunu, bu bakımdan, tarımdan sanayiye, tarihten bilime gelişmiş ülkelerde olduğu gibi her alanda müzeciliği geliştirmek gerektiğini ifade eden Doç. Dr. Yılmaz, ne kadar modernleşirse modernleşilsin geçmişin şehirlere kimlik kazandırdığını kaydetti. Yılmaz, yaşanan felaketlerin de belgelenerek, buna göre önlem alınması gerektiğini, böylece şehirciliğin gelişeceğini sözlerine ekledi.

08.12.2003

 Haber arama >>

Anasayfaya dön >>

Kent Müzeciliği anlatıldı

SAMSUN Aydınlar Ocağı'nın Yerel Gündem 21 Konferans Salonu'nda düzenlediği "Şehirlerin Hafızası ve Kent Müzeciliği" konulu konferansa Samsun Vali Yardımcıları Mustafa İngenç, Aydınlar Ocağı Başkanı Kerami Gürbüz, OMÜ Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, bazı öğretim üyeleri ve vatandaşlar katıldı.

Konferansa konuşmacı olarak katılan OMÜ Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Cevdet Yılmaz, iki türlü çevre olduğunu ifade ederek, "Bunlardan birincisi insanın dışındaki fiziki, yani doğal çevre, diğeri ise insanın müdahalesi ile oluşmuş beşeri çevredir. Doğal çevre, insan varlığı için çok önemlidir ve özenle korunmalıdır. Beşeri çevre ise tüm olumlu ve olumsuz yönleri ile bütünüyle insanın kendi eseridir. Yeryüzünde insanın meydana getirdiği ve yine insanın en çok değişikliğe uğrattığı yerlerin başında şehirler gelmektedir" dedi. **Bayram OK**

Tarih: 10 Nisan 2004

Yer: Yerel Gündem 21 konferans Salonu,
SAMSUN

Konuşmacı:

Doç. Dr. Cevdet YILMAZ

OMÜ, Fen-Edebiyat Fakültesi,

Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi, SAMSUN

cyilmaz@omu.edu.tr

ŞEHİRLERİN HAFIZASI VE KENT MÜZECİLİĞİ

Giriş

İki türlü çevre vardır. Bunlardan birincisi insanın dışındaki hava, su, toprak, bitki örtüsü gibi unsurlardan oluşan fizikî, yani doğal çevre, diğeri ise insanın müdahalesi ile oluşmuş beşerî çevredir. Doğal çevre sağlıklı bir insan varlığı için çok önemlidir ve özenle korunmalıdır. Beşerî çevre ise tüm olumlu ve olumsuz yönleri ile insanın kendi eseridir. Yeryüzünde insanın meydana getirdiği ve yine insanın en çok değişikliğe uğrattığı yerlerin başında şehirler gelmektedir.

Araştırmanın / sunumun¹ birinci bölümünde **şehir**, **şehirleşme** ve **şehirleşme** kavramları yanında, özellikle şehir ve insan ilişkisi üzerinde durulacaktır. İkinci bölümde ise bu ilişkiyi kurmada kent müzelerinin yeri ve öneminden bahsedilecektir. Kent müzelerinin kuruluş amaçları, buldukları şehirlerin kimliklerine katkıları ve içinde yer aldıkları beşerî çevre ile karşılıklı etkileşimlerinin nasıl olduğu veya olması gerektiği gibi hususlar ise bu bölümde üzerinde duracağımız diğer konulardır.

A. ŞEHİR, ŞEHİRLEŞME VE ŞEHİRLİLEŞME KAVRAMLARI

1. Şehir nedir?

Coğrafi manâda şehirler (diğer adıyla kentler); insanların ticaret, sanayi, ulaşım, hizmetler vb. gibi tarım dışı faaliyetlerden geçimlerini sağladıkları, yoğun nüfuslu, organize yerleşim alanlarıdır. Şehirler türlü şekillerde sınıflandırılmışlardır. Ör. Nüfus miktarlarına göre; küçük, orta ve büyük şehirler; Fonksiyonlarına göre; tarım, ticaret, sanayi, madencilik, turizm, askeri, dini ve üniversite şehirleri; Plânlarına göre; dairesel, hat boyu, iki kesimli, çok merkezli şehirler vb. gibi. Şüphesiz bunların içinde en ilginç olanı biyolojik sınıflandırmadır. İbn-i Haldun'un "*devletler de insanlar gibidir; doğar, büyür, ölür*" tanımlamasında olduğu gibi, biyolojik sınıflandırmada şehirlerin de insanlar gibi doğup büyüdüğü ve sonunda da öleceği öngörülmüş, buna göre bir sınıflandırma yapılmıştır; Eopolis (kuruluş safhasındaki küçük şehir), polis (orta büyüklükte şehir), metropolis (büyük şehir), megalopolis (şehirlerin birleşmesi ile oluşmuş büyük şehrsel alanlar), tyrannapolis (moral ve ticari anlamda çökmüş şehir), nekropolis (terk edilmiş, mezarlık haline gelmiş şehir).

Sosyolojik anlamda ise şehirler insanların topluca bir arada buldukları, aynı zamanda karşılıklı alışverişin en yoğun olduğu, insanlar arasında iş bölümünün gerçekleştirildiği, kişilerin

¹ Konferans dünyadan ve Türkiye'den çeşitli kent müzelerinin görüntülerinin yer aldığı slaytlar eşliğinde sunulmuştur.

birbirlerini en fazla etkilediği, köylerdeki gibi bireysel hayatın değil, karşılıklı hak ve menfaatlerin gözetildiği ve bunlara saygı gösterildiği veya böyle olması gereken kolektif (toplu) yaşam alanlarıdır.

-Şehirler; kurumları, yapısı ve mimarisiyle içinde yaşayan halkın değer yargılarını yansıtan yerlerdir. İdeal bir şehirde kanun vardır, adalet vardır, karşılıklı sorumluluk vardır, doğayla uyum vardır, insana enerji ve sinerji veren bir yön vardır, hep ileriye gelişme arzusu vardır, bilgi vardır, basitlik, tevazu, dindarlık, şefkat vardır, hünerli insanlar ve zanaat ehli vardır, güzellik vardır. Fakat unutmamak gerekir ki tüm bunlar olduğu kadar, günümüz dünyasının birçok şehrinde bunların zıddı da vardır; kirlilik vardır, kötülük vardır, kaos vardır, güvensizlik vardır.

-Şehirler toplumu temsil eden kurumların oluşturduğu büyük bir kampus ve her bir şehirlî de bu kurumları oluşturmaya kendini adanmış birer öğrencidir.

-Şehirler; binasız bir okul, kitapsız bir kütüphane ve tebeşirsiz, tahtasız bir sınıf gibidir. Bütün şehir halkı bu okula doğuştan kaydolar ve o şehri terk etmedikçe asla mezun olmazlar. Kısacası şehir bir uygulama alanı, kültürel bir laboratuvar, bir sanatçı stüdyosu, bir filozof mabedi, şairlerin kahvehanesi, yetenekli isyankârların ve çılgınların galerisidir

-Şehir sahip olduğu yoğunluğu ve hayat enerjisi ile günün 24 saati hiç uyumayan canlı bir organizma olarak sürekli insanlara uyarımlarda bulunur. Şehir halkı bilinçli veya bilinçsiz bu uyarımlardan etkilenir ve ona olumlu veya olumsuz tepkiler verir.

-Şehir verimli bir hikaye anlatıcısıdır. Zenginlik ve fakirliği, acı ile mutluluğu aynı anda çevrenizde görebilir, bunlardan kendinize ders çıkarabilirsiniz. Şehir bir eritme potası olduğu gibi, büyük bir eşitleyicidir de.

-Şehir insanlığın geliştirdiği maddî unsurlara ev sahipliği yapar. Şehirdeki binalar ve kurumlar bir çok yönden o toplumun inancı ve gelenek göreneklerinin bir yansımasıdır. Ör. Kapitalizm gökdelenler, borsalar, büyük alışveriş mekanları inşa ederken, komünizm geniş tören alanları inşa etmiş. Bunların ortalarına büyük anıtlar dikmiştir.

-Şehirler gelip geçenlerinin çok olmasından dolayı anonim bir yapıya sahiptirler. Her kesimden insanı kendine çekerler ve hiç çekinmeden yabancıları içlerinde barındırırlar. Burada aynı zamanda sahtekar, düzenbaz, felaket tellalı, sapık, yankesici her türlü insan da vardır. Fakat şehir halkı zaman içinde bunlarla yan yana yaşayarak bunlara karşı uyanık olmayı öğrenir, sorunları ve tehlikeleri sezme gücünü geliştirir.

-Şehir değişimin temsilcisidir. Fikirler burada kök salar, bilgiler artar, düşünceler değişir veya zedelenir. Böylece insanlar öğrenirler. Şehir insan tabiatını besleyip geliştirebileceği gibi onun hayvandan daha aşağı zorba bir karaktere dönüşmesini de sağlayabilir.

-Şehir “başka herkes” ile “ben”in arasındaki farkı öğreten bir öğretmendir. Şehirler bizi sezgisel ve düşünsel olarak sınırlarımızdan haberdar eden yegane beşerî ortamlardır.

-Şehir, dinlenmek için ondan kaçtığımız, çalışmak için tekrar ona döndüğümüz yerdir.

Tarihsel süreç dikkate alındığında ise, insanların uyum içinde bir arada yaşamayı öğrenmeleri, yani **medenî** olmaları ancak şehirlî olmaları ile mümkün olmuştur. Bilindiği gibi, Türkçe’imizdeki “*medeniyet (uygarlık)*” ve “*medeni (uygar)*” kelimelerinin kökeni (Arapça’dan ve bu isim ile Bedevîlikten düzenli-yerleşik şehir hayatına geçişi ifade eden) Medine’den gelmektedir. Bu itibarla, “*medenî*” kelimesinin karşılığı “*şehirlî (kentli)*” olduğu gibi, İslâm Medeniyeti denildiği zaman da (Medine, Semerkant, Buhara, İstanbul, Bağdat, Granada ve Kahire gibi) şehirlerde ortaya çıkan uygarlık kastedilmektedir. Nitekim Raymond Williams da medeniyeti *organize edilmiş hayat* olarak tanımlamakta ve organize edilmiş sosyal hayatın ise yerleşme ve yaşama şekli olarak ancak şehirlerde görülebileceğinden bahsetmektedir.

Batı Medeniyetinin de temeli şehirlere dayanmaktadır. Geçmişin Atina, Roma, Floransa gibi şehirleri nasıl bu medeniyetin ortaya çıktığı ve geliştiği merkezler ise günümüz dünyasında da Paris, Londra, Berlin, Newyork gibi metropoller; kültür ve sanat etkinlikleri, üniversiteleri, kütüphaneleri, kiliseleri, müzeleri, şehir içi park ve bahçe düzenlemeleri, geçmişi ve geleceği kucaklayan tarihî ve modern binaları, tiyatro, konser ve sergi salonları, spor kompleksleri, çeşitli ihtiyaçlara cevap veren alt ve üst yapıları, uzakları yakın eden teknolojileri, tüm dünya ile irtibatlı ulaşım ve haberleşme ağları ile insanların zamanını gereksiz yere tüketmeyen bürokratik örgütleri, halkla iç içe, onlarla beraber olan yerel idarecileri, birbirlerini çevreye ve insanlara karşı daha duyarlı olmaları için denetleyen, karşılıklı haklara saygı gösteren, gerektiğinde şikâyetçi olan, fakat zor dönemlerde de birbirlerine destek olan insanları ile günümüz çağdaş Batı Medeniyetinin vitrinini oluşturmaktadırlar.

Şehirlerin gelişme, ilerleme ve ekonomik büyüme anlamında organize edilmiş bir sosyal hayat olarak toplumun kabul ettiği bir kimlik kazanması sanayi devrimi ile birlikte olmuş, o tarihten sonra da şehirler hep gelişme ve değişimin öncülüğünü yapan yerler olmuşlardır.

Gelişmiş ülkelerde “yaşanabilir şehir” kavramı tartışılır ve o hedefe doğru gidilirken, geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerde ise sadece görüntü olarak şehirleşmiş yani betonlaşmış şehirler göze çarpmaktadır. Nitekim, günümüz dünyasında Batı şehirleri, içinde yaşayan halkını mutlu ve memnun eden, onların (iş, ulaşım, eğlence ve dinlence gibi) çeşitli ihtiyaçlarına cevap veren “modern ve örnek şehirler” olarak kabul edilmektedirler. Bunları sunamayan şehirler ise, kalabalık ve çirkin görünümü ile, halkını mutlu edemeyen ve onları türlü arayışlara iten yerler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Türkiye kentlerinin büyük kısmı ne yazık ki bu son grupta yer almaktadır.

İç göçler ve hızlı kentleşmeden doğan (işsizlik, gecekondulaşma, kirlilik ve trafik sıkışıklığı gibi) sorunlar nedeniyle Türkiye’deki şehirlerin büyük problemler yaşadığı bilinmekte ve bu gerçek herkes tarafından açıkça ifade edilmektedir. Şehirlerimizin bu durumdan bir an önce kurtularak daha yaşanır hale getirilmesi hepimizin ortak arzusudur. Bilindiği gibi, gerek şehircilik uzmanları, gerekse şehirlerimizi idare edenlerin örnek olarak benimsedikleri kentler günümüz Batı şehirleridir. O halde “*Batı şehirlerini farklı kılan nedir?*” sorusunun cevabı bizim şehircilikte izleyeceğimiz yolun da belirlenmesine katkıda bulunacaktır.

Çünkü bizler Türk insanı olarak bugün manevî enerjimizi din, dil, örf adet ve geleneklerimizden alırken; yönetim, ekonomi, eğitim ve çevreyle ilgili güncel problemlerimizin çözümünü Batı ülkelerinde aramaktayız. Örneğin; evlerimizi, hava alanlarımızı, fabrikalarımızı ve üniversitelerimizi inşa etmeye ve bunları dizayn etmeye kalktığımızda Batı ülkelerinin geliştirdiği bilimsel ve teknik metotlara başvuruyor, onları taklit ediyoruz. Büyük ölçüde dışarıdan aldığımız bu yabancı unsurlar zamanla bünyemizi sarıyor ve bizi kimliğimizden de uzaklaştırıyor. Böylece sadece şehircilik açısından değil diğer konularda da Doğu ile Batı arasında gidip geliyoruz ve yine Doğu ile Batı arasında kendimize bir yer arıyoruz.

Şu soruları mutlaka kendimize sormalıyız: Geçmişten taşıdığımız millî ve manevî öz değerlerimizle çağdaş batı şehirciliğini özümseyerek bir senteze gidebilir miyiz? Duygusalığa ve gereksiz hayranlığa kapılmadan, son derece akılcı bir yolla Batı şehirlerini iyi tahlil ederek, olumlu ve olumsuz yönleri ile bize uyan veya uymayan taraflarını ortaya koyarak dünyaya yeni bir şehir modeli sunabilir miyiz? Bu soruların cevapları şüphesiz hepimizi ilgilendirmektedir. Çözüm için bir an önce harekete geçmeliyiz. Aksi takdirde şehirlerimiz, şimdi olduğu gibi, hiçbir estetik kaygı taşımadan ve geçmişten geleceğe olumlu bir aktarım yapmadan hızla betonlaşacaklar ve medeniyetimizin birer aynası olmaktan çıkacaklardır. Bu ortamda yer alan şehirlî insanlarımız da medenî görüntümüzün aksini yansıtan kentlileşmemiş kaba varlıklar olarak karşımıza dikileceklerdir. Bu durum toplumsal çatışmaları körükleyeceği gibi, geleceğe ait umut, beklenti ve hayallerimizi de yok edecektir.

2. Şehirleşme Nedir?

Coğrafi anlamda şehirleşme “belli bir bölgede, belli bir dönemde şehir kabul edilen yerlerin sayısının ve buralarda yaşayanların oranının artmasıdır”. Şehirleşme burada iki yönlü ele alınmaktadır. Bunlardan birincisi tanımda da yer aldığı şekli ile ülkedeki toplam şehirli nüfus oranının artması yanında, şehir kabul edilen yerlerin sayısındaki artış; diğeri ise köy, kasaba ve şehirlerimizin gittikçe betonlaşarak sadece şekil olarak şehirselleşen bir görünüm kazanmalarındır. Bilindiği gibi ülkemiz şehirleşme hızı açısından dünyada ön sıralardadır. 1927’deki ilk nüfus sayımında % 23 olan şehirli nüfus oranı 2000 yılında % 65’e ulaşmış, yine aradan geçen süre esnasında nüfusu 10 bini geçen kent sayısı da 1935’te 80 iken, 2000 yılında bu rakam 502’ye ulaşmıştır. Bu süreç bütün hızı ile devam etmektedir. Gelişmiş ülkelerin şehirli nüfus oranlarının % 95’ler seviyesinde olduğu düşünülürse, gelişmekte olan ülkemizde bu orana ulaşmaya kadar kırdan kente göç devam edecektir.

Sosyolojik manâda şehirleşme ise, dar mekanlı bir cemaat hayatından geniş mekanlı toplum hayatına geçişi ifade etmektedir. Bu geçiş aynı zamanda sosyal ilişkilere ve bunun gerektirdiği yeni teşkilatlanmalara da giriş olarak algılanmaktadır.

3. Şehirleşme nedir?

Şehirleşme, şehirli olmaktır. Kişinin geride bıraktığı kırsal kesimin yaşam tarzını terk etmesi, yeni geldiği yer olan kentin yaşam tarzını benimsemesidir.

Şehirli olmak, organize edilmiş sosyal hayatın içinde bulunmak ve o organizasyonu bozmayacak veya aksatmayacak şekilde onun bünyesinde yer almaya bağlıdır. Kısaca şehirleşme, köylülüğü bırakmak, organize edilmiş sosyal hayata geçmek ve yukarıda şehrin tanımı içinde verilen tüm değerlere sahip olmaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi Türkiye nüfusu hızla şehirleşmekte, kırdan kente göç bütün hızı ile devam etmektedir. Kırdan geleneksel değerlere bağlı olarak yaşayan vatandaşlarımız şehirlere geldiklerinde kültürel şok yaşamakta, gerçekte nereye ait olduğunu bilememektedirler. Bütün bunların doğal bir sonucu olarak tüm gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi bizim ülkemizde de şehir kültürüne katılmayı sağlayacak “kent müzeleri” gibi kurumların eksikliği ve şehirselleşen mekânların yetersizliği gibi nedenlerle vatandaşlarımız bir intibak sorunu yaşamaktadır. Bu intibaksızlık, diğer bir deyişle kırdan şehre göç eden kişilerin şehre uyum sağlayamamaları kültür şokunu, kültürel kutuplaşmayı, kültürel gecikme ve kültürel çatışmaları beraberinde getirmekte, gecekondular ve yoksulluk kültürü gibi, kültürel kimliksizliğin de oluşmasına sebep olmaktadır. Tüm bunlar yaşanan şehre yabancılaşmayı körüklemekte, alkol ve uyuşturucu bağımlılığını arttırmakta, fuhşun yaygınlaşmasına, adı veya profesyonel suç ve suçlu oranlarının yükselmesine, intiharların, ruh ve sinir hastalıklarının çoğalmasına sebep olarak medeniyet merkezleri olması beklenen şehirlerimizin bir kaos ortamına sürüklenmesine yol açmaktadır.

Kırsal kesime geri dönüş bir daha kolay kolay mümkün olmadığına göre şehirlere akın eden insanlarımızın geldikleri yeni ortama uyum sağlamalarından, kısaca şehirleşmekten başka çareleri de yoktur. Peki bunu kırdan gelen insanlarımız kendileri mi yapacaktır. Şehirli kimliğini onlar mı arayarak bulacaktır. Yeni geldikleri ve bundan sonra da yaşamayı düşündükleri bu şehir ortamı nasıl bir yerdir? Ne tür bir geçmişe sahiptir? Bu şehrin değerleri nelerdir? Bunları onlara kim öğretecektir? Sadece onlara değil, o şehirde doğup büyümüş kimselere yaşadığı şehrin kadir ve kıymetini, geçmişi ve geleceğini kim hatırlatacak, onu kim yönlendirecektir?

İşte kent müzelerinin önemi ve yüklendikleri görev burada ortaya çıkmaktadır.

B. KENT MÜZELERİ

Günümüz dünyasında, geçmiştekilerin neler bıraktıklarını öğrenmeye duyulan istek kütüphaneleri ve müzeleri, yeni buluşlara duyulan arzu ve talepler araştırma enstitülerini, bilincin kuvvetine duyulan inanç basın ve iletişim ağlarını, sanata verilen değer galerileri, güzelliğe duyulan sevgi park ve bahçelerin oluşturulmasını sağlamıştır. Tüm bunların meydana getirilmesinde, bu yolla bugünkü ve gelecek nesillerin hayata hazırlanmasında gerek kamunun kendisi, gerekse kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler çeşitli proje ve organizasyonlarla önemli görevler üstlenmişlerdir. İşte bu kurum ve kuruluşlardan biri de “kent müzeleri”dir.

1. Kent müzelerinin amacı, önemi ve ortaya çıkışları

Kent müzelerinin kuruluş amacı; geçmişte çevresinde oluşmuş uygarlıklardan kendi payına düşen mirası ve üzerinde yer aldıkları mekânın sahip olduğu kültürel birikimleri, modern müzecilik anlayışıyla, teknolojinin imkânlarından da yararlanarak, bugünkü kuşaklara taşıyabilmektir. Başka bir ifade ile kent müzeleri; şehri ve o şehrin sakinlerini bilinçlendirmek, onların geçmişi ve geleceği kavramalarına yardımcı olmak, o şehir halkını ve dışarıdan gelen ziyaretçilerin bilgisini arttırmak, gibi hedefleri olan kuruluşlardır. Kısaca kent müzeleri şehrin kimliğidir, geçmiştir ve geleceğidir. Kişilerin o şehre ait oldukları hissini güçlendiren, oraya uyum sağlamasını kolaylaştıran, geçmişe ait hikayelerin paylaşıldığı, geleceğe ait umutların yeşerdiği mekânlardır.

Kent müzeleri ve arşivleri, her şeyden önce kentlerin geçmişi ile ilişki kurmak ve kentin tarihsel birikimlerinin yaşadığımız zamanda hissedilmesini sağlamak açısından büyük önemi vardır. Günümüzde dünyanın pek çok ülkesinde kent müzeleri vardır ve her yıl bunlara yenileri eklenmektedir. Özellikle geçmiş tarihleri 200 yıldan daha eski olmayan birçok ABD kenti bu tür müzelere sahip olmayı özellikle arzu etmişlerdir. Çünkü ABDliler, iç savaş yıllarından sonra bugün buldukları coğrafyayı hızla kolonize etmiş ve yeni gelen göçmenleri de buralara yerleştirmiştir. Dünyanın her tarafından bu şehirlere akın eden, dil, din, ırk ve gelenek açısından birbirlerinden oldukça farklı insanların gelip yerleştikleri bu mekânlarda, yurttaşlık bilinci ve yaşadıkları kentin mensubu oldukları şuurunun kazandırılması hedeflenmiştir. İşte bunun için keşfedilen yöntemlerin başında kent müzeleri gelmektedir.

Böylece ABDliler yaşadıkları toplumda ortak bir gelecek ararken geçirdikleri süreci biriktirip unutmamak için sonradan geldikleri bir yerde varlıklarının ve oranın sahibi olduklarının göstergesi gibi düşündükleri ortak geçmişi yansıtan her türden belgeyi toplarken, bir yandan da bunları, çağdaş yöntemlerden de faydalanarak, müzelerde sergileyip hatıralarını canlı tutmaya çalıştılar. Bu çabalar daha sonra tüm dünyaya örnek oldu ve kent müzeleri hızla yayılmaya başladı. Burada unutulmaması gereken husus; gerçek anlamda müzeciliğin çok daha eski olmasıdır. Kent müzelerinin klasik müzecilikten başlıca farkı onların “insanların yaşadıkları bölgenin geçmişiyle ve yakın çevresiyle ilişki kurmalarını sağlayacak yapıda ve özellikle olmaları”ndan kaynaklanmaktadır. Özellikle 1960’lı yıllardan sonra yerel yönetimlerin daha aktif hale gelmeleri ve sivil toplum örgütlerinin güçlenmeye başlaması ile tüm dünyada kent müzeciliği de büyük ivme kazanmış, bunlar artık şehirlerin belediye hizmetleri gibi olmazsa olmaz kurumları arasında yer almaya başlamışlardır.

Ayrıca hemen her kuşağın yaşadığı kültürel birikimin bir sonraki kuşağa aktarılması da oldukça önemlidir ve arada *hafıza kaybının yaşanmaması* yine kent müzeleri ile mümkündür. Bugün dünyada gelinen nokta, kent müzelerinin “kent için hizmet üreten kurumlar” oldukları gerçeğidir. Bu nedenle *kent müzeleri* temizlik, su ve kanalizasyon hizmetleri gibi belediyeleri ve halkı doğrudan ilgilendiriyor gibi görünmeseler de, onu şehrin ayrılmaz bir parçası yapan nitelikler onların sahip oldukları yukarıda ifade edilmeye çalışılan bu özelliklerdir. Örneğin, uzun vadede kente yapılan yatırımların isabetli ve verimli olup olmadıkları, uygulanan yöntemlerin zaman içinde ne tür sonuçlar

verdiği gibi hususlar ancak kent müzelerinde yer alan ve herkese açık olan belge, harita, maket, vb. malzemelerin teşhiri ile mümkündür.

2. Dünyadan ve Türkiye'den örnekler

Başta ABD ve Avrupa ülkeleri olmak üzere gelişmiş ülkelerin bir çoğunda kent müzeleri oldukça yaygındır. Çeşitli kaynaklardan inceleme imkanı bulduğumuz ve bir kısmını bizzat ziyaret ettiğimiz kent müzelerinin ortak özellikleri bulduklarları şehrin değerlerini, geçmişini ve geleceğini yansıtır olmalarıdır. Şehirlerin yaşadıkları felaketler, mutlu oldukları anlar, yetiştirdikleri ünlüler, heykeller ve el sanatları gibi yarattıkları sanatsal objeler, fotoğraf ve video arşivleri, tarihsel süreç içinde giyim-kuşamları, polis ve itfaiye gibi şehir içi teşkilatların kullandıkları araç gereçlerden üniformalarındaki değişikliklere kadar geçirdikleri evrim, belediyeçilik anlayışları, kent planlarındaki değişme ve gelişmeler, şehrin geçmiş ve gelecekle ilgili proje maketleri bu müzelerdeki başlıca önemli unsurlardır. Bunlar aynı zamanda sergi salonları, kütüphaneleri, eğitim galerileri, işitsel ve görsel sunumları, kafe ve dükkanları ile de yaşayan canlı organizmalardır.

Türkiye'de kent müzeciliği oldukça yenidir. Henüz kuruluş aşamalarında olmalarına karşılık kısmen faaliyete geçen ve diğer şehirlerimize örnek olabilecek müzeler Bursa, İzmir ve Kastamonu'da bulunmaktadır. Bunlardan Kastamonu Kent Tarihi Müzesi 29 Ekim 2002'de, Bursa Kent Müzesi 14 Şubat 2004'te açılmış, İzmir Kent Müzesi ise açılma aşamasındadır². Tarihi Kentler Birliği ve ÇEKÜL gibi sivil toplum örgütlerinin önderliğinde çalışmalar devam etmektedir.

² Bunlardan gerek bütçe, gerek işlevsellik açısından en faal olanı "Yaşayan Kent, Yaşayan Müze" sloganı ile faaliyete geçen Bursa kent müzesidir. 'Bursa Kent Müzesi' projesinin başlıca hedefi yaklaşık 4000 yıllık tarihi bir geçmişe sahip bu şehrin geleneksel Anadolu ve Osmanlı kültürünün oluşumu ve gelişimi sürecinde öncü kent kimliğini taşıyan rolü de dikkate alınarak, Bursa'da kentlinin ve kenti ziyaret eden turistlerin tüm bu birikimi görenek ve hatta yaşayarak öğrenebileceği bir müze oluşturmak ve özellikle çocuk ve gençlere hemşehrlik bilinci aşlamaktır.

Müzei gezenlerin, geleneksel Anadolu ve Osmanlı kültürünü solumaları, Bursa'da yaşayanların ise müzei gezdikten sonra, ne kadar önemli bir kentte yaşadıklarının farkına varmaları amaçlanan diğer hedeflerdir.

Bursa Kent Müzesi'nde; Bursa kentinin tarihi, coğrafi, kültürel, sosyal, ekonomik, ticari ve turistik yapısına ilişkin bilgi ve belgeler, görsel sunum, obje ve animasyonlarla tanıtılmaktadır. Müzede Bursa'da yaşamış altı Osmanlı padişahının balmumu heykelleri bulunmaktadır. Ayrıca, müzede yer alan kentin topografik maketi sayesinde, ziyaretçiler Bursa surları ve külliyele, hanlar, hamamlar, camiler gibi anıt eserler hakkında bilgi sahibi olabilmektedirler.

Müzenin bodrum katında yer alan Tarihi Esnaf Sokağı'nda; Bursa'nın geleneksel ticaret hayatı Arabacı, Nalbant, Saraç, Semerci, Yemenici, Bıçakçı, Bakırcı, Kalaycı, Tenekeci, Marangoz, Keçeci, Sepetçi, Şekerci, Kebapçı, İpekçi Tekstilci Havlucu özgün dekor ve canlandırmalarıyla tanıtılmaktadır. Tüm katlardaki koridorlar, geçici sergi mekanı olarak kullanılmakta, böylece değişen temalar müzenin sürekli izlenen bir mekan olmasını sağlamaktadır. Müze bütünündeki sergileme, ağırlıklı olarak üzerlerinde tanıtım metinleri, resimler ve fotoblok canlandırmaların yer aldığı panolar ile yapılmaktadır. Ayrıca bazı seksiyonlarda çeşitli maket, canlandırma, bilgisayar destekli bilgilendirme ve obje teşhiri de kullanılmaktadır.

Sergileme mekânları haricinde müzenin zemin katında ziyaretçilerin dinlenebileceği bir kafeterya, hediyeleşme eşya satış birimi ile birinci katında ise araştırmacıların yararlanabileceği Bursa Belgeliği, küçük ölçekli bir kütüphane, periyodik okuma salonu, dia ve multivizyon gösterileri ve küçük toplantıların yapılabileceği çok amaçlı 55 kişilik bir salon ve yönetim birimleri yer almaktadır. Müzenin giriş avlusunda yer alan anfi tiyatro, burada konser, dinleti gibi etkinlikler yapılmasına olanak sağlamakta, ayrıca yine açık alanda yer alan panolar ile dış mekanda da sergi düzenlemeleri yapılabilmesine imkan sağlamaktadır.

Müzei ziyaret eden bir izleyicinin şu görüşleri ilginçtir: "Bursa Kent Müzesi'ni gezerken, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e bir şehrin; her sınıftan halkıyla, esnafıyla, her dinden insanıyla nasıl yaşadığını, yüzyıllar içindeki serüvenini öğrendim. Bursa'da yaşayan ya da Bursa'yı ziyaret eden herkes bu müzede, kendini bu şehrin tarihinin bir parçası görecektir, o zaman bu şehri daha çok sevecek. Dijital haritada, Bursa'nın tanımak istediğim semtlerini tanıdım, onların perdeye yansıtılışını gördüm. Dilerim her şehir müzesini yapsın.. İnsanlarımıza yaşadıkları şehrin tarihini ve kültürünü bilme hakkını verelim, bunları onlardan esirgemeyelim".

Sonuç

Şüphesiz Samsun şehri de böyle bir müzeyi hak etmektedir. Üstelik Samsun'un haklı gerekçeleri de vardır. Özellikle 1970'li yıllarda büyük oranda göç alan şehir, sonraki yıllarda büyümesini durdurduğu halde, aradan geçen yıllar içinde bir türlü hemşehrilik bilincini geliştirememiştir. Bugün Samsun şehrinde doğup büyümüş olanlar arasında bile nerelisiniz diye sorulduğunda Rizeliyim, Artvinliyim, Trabzonluyum, hatta ilçeleri dahil ederek Ofluyum, Çaykaralıyım diyenler var. Samsunluyum diyen yok ama Çarşambalıyım Kavaklıyım diyen çoktur. Nitekim en son yapılan yerel seçimlerde bile gerek adayların belirlenmesinde, gerekse belirlenen adayların propagandalarında Samsun şehrinde ziyade, yukarıda ifade edilen şehir ve kasabalara vurgu yapılmış o köklerden oy istenmiştir.

Samsun'da şehirlilik bilincinin gelişmesi ve Samsun'a ait olma duygusunun pekişmesi için, yaşadığımız bu şehrin geçmişi ile geleceği arasında bir köprü kurulabilmesi için tüm dünyada çeşitli örnekleri görülen kent müzelerinin bir örneğinin de Samsun şehrinde kurulması gerekmekte, bu konuda hepimize büyük sorumluluklar düşmektedir.

KAYNAKLAR

- Göney, S. 1977, *Şehir Coğrafyası*, İst. Üniv. Yay., İstanbul.
- Görmez, K. 1991, *Şehir ve İnsan*, MEB Yay., Ankara.
- Haydar, H. 1991, *Şehirlerin Ruhu*, İnsan Yay., İstanbul.
- Sümer, F. 1994, *Eski Türklerde Şehircilik*, TTK Yay., Ankara.
- Tümertekin, E. 1973, *Türkiye'de Şehirleşme ve Şehirsal Fonksiyonlar*, İst. Üniv. Yay., İstanbul.
- Yetkin, S. -Yılmaz, F. 2003, *İzmir Kent Müzesi ve Arşivi, Yerel Kimlik, 2003/1*, İstanbul.
- Yılmaz, C. (2004) *Şehir Coğrafyası Ders Notları*, (Yayınlanmamış), Samsun.